

3.3 PODNASLOV : RAZVOJNA BANKA VIJEĆA EVROPE Council of Europe Development Bank- CEB)

OPŠTI PODACI

Osnivanje, principi i ciljevi, organi banke

Razvojna banka Vijeća Evrope (CEB) je multilateralna razvojna banka sa socijalnim prizvukom. Osnovana je 16. aprila 1956. godine da bi razriješila probleme izbjeglica, mada se njeno područje rada progresivno proširilo i na sektore i akcije koje su direktno doprinisili razvoju socijalne kohezije u Evropi. Administrativno sjedište je u Parizu, ali zbog lokacije sekretarijata Vijeća Evrope, koji donosi administrativne odluke, vezana je i za Strazbur.

CEB predstavlja glavni instrument politike solidarnosti u Evropi; on koristi izvore za finansiranje socijalnih projekata da bi pomogao 42 zemalje članice da ostvare održivi razvoj i rast.

CEB je multilateralna banka koja je pod autoritetom Vijeća Evrope. Zato je u njenj oj skraćeni ci CEB stoji – Council of Europe Bank (Banka Vijeća Evrope). To znači da CEB upravlja svojim aktivnostima u skladu sa sveukupnim ciljevima Vijeća Evrope, naročito onim koji su vezani za ljudska prava, pluralističku demokratiju i vladavinu prava.

Iako je vezana za Vijeće Evrope, koji administrira njom, Banka je pravno i finansijskih neovisna. Institucionalna povezanost sa Vijećem Evrope posebno je vidljiva jer Generalni sekretar Vijeća Evrope izdaje mišljenje na sva akta Banke.

Trenutni broj članica je 43 (četrdesettri), 26 zemalja su članice Evropske unije (EU) a 8 zemalja su zvanično kandidati ili potencijalni kandidati za pridruživanju u EU. Sve one su zajednički polje djelovanja Banke. Bosna i Hercegovina je članom postala 18.04. 2003. godine sa učešćem u dioničkom kapitalu od 0,177%.

Godinama prisutna socijalna sektorska orijentacija, je afirmisala njenu specifičnost u odnosu na druge međunarodne finansijske institucije: ona je jedina evropska razvojna banka sa čisto socijalnim stremljenima i njene aktivnosti uključuju projekte koji se bore protiv eksteremnog siromaštva i socijalnog isključenja.

Osnovni pravni dokumenti Banke su :

- a) Treći protokol o opštem sporzumu o privilegijama i imunitetu Vijeća Evrope koji je potpisan 1959. godine i koji se potpisuje sa svakom zemljom članicom
- b) Statut
- c) Odluka o promjeni naziva
- d) Pravila i procedure

Prema članu VIII Statuta banke, CEB je organizovan, administriran i kontrolisan od strane sljedećih organa:

1. Odbor guvernera. Sastoji se od predstavnika zemalja članica i Predsjednika. Odbor odlučuje od opštim orijentacijama bančinih akitvnosti, utvrđuje uslove za članstvo, odlučuje o povećanju kapitala, odobrava godišnje izvještaje, vrši izbor predsjedavajućih lica u Administrativnom savjetu i Odboru za reviziju.
2. Administrativno vijeće. Sastoji se od predsjedavajućeg i predstavnika zemalja članica. On izvršava zadatke koje mu delegira Odbor guvernera: odobrava kreditne i druge operacije, utvrđuje godišnji operativni budžet, odobrava investicione i druge projekte

koji se podnose od vlada zemalja. Unutar njega je Izvršni komitet koji se sastoji od članova Administrativnog vijeća i čija je odgovornost da izvršava pregled zahtjeva za finansiranje, monitoring i izvršavanje projekata.

3. Odbor za reviziju ima tri člana imenovana od strane Odbora guvernera. Odbor provjerava tačnost godišnjih računa, nakon što su pregledani od strane vanjskog revizora.

Područje i sektori djelovanja

Područja djelovanja Banke su definirana njenim pravnim dokumentima i strateškim dokumentima uključuju:

1. Inkluzivni razvoj (rad na osiguravanju pristupa ekonomskim mogućnostima i obezbjeđenju perspektivne budućnosti za svakoga)
2. Podrška ranjivim grupama ljudi (pomoć da se najranjivije grupe stanovništva uključe u društvo)
3. Održavanje životne sredine(podrška društvenoj zajednici da promoviše održivost životne sredine , izbjegava i ublažuje negativan uticaj klimatskih promjena)

Područja djelovanja diverzificirala je na rad u sljedećim sektorima: Izbjeglice i migranti; socijalno stanovanje, životni uslovi, prirodne katastrofe, životna sredina , edukacija , javna administracija, zdravstvo i mala i srednja preduzeća.

Finansiranje i tipovi operacija

Banka bazira svoje aktivnosti na vlastitim izvorima i rezervama i ne prima pomoć ili subvencije od zemalja članica. Banka dakle, ne prima godišnje kontribucije svojih članica. Zahvaljujući odličnom rejtingu, pribavlja sredstva na međunarodnom tržištu kapitala po najpovoljnijim uslovima i svojih rezervi, omogućavajući tako da pozajmljuje uz značajno smanjenje troškove svojih izvora za finansiranje socijalnih projekata. Rejting banke je trostruko veliko A, što odražava kako veliki kvalitet aktive i pasive, visoku likvidnost i kvalitet upravljanja rizikom (rizik kamatnih stopa, rizik promjene deviznog kursa, kreditni rizik).

CEB je, prije svega, banka i kao takva odobrava zajmove i izdaje garancije, a ne dobriava subvencije. Međutim u nekim izuzetno ekstremnim situacijama banka je odobravalala donacije pojedinim zemljama

Razlikuje se dva pristupa CEB-a u finansiranju posuđivača

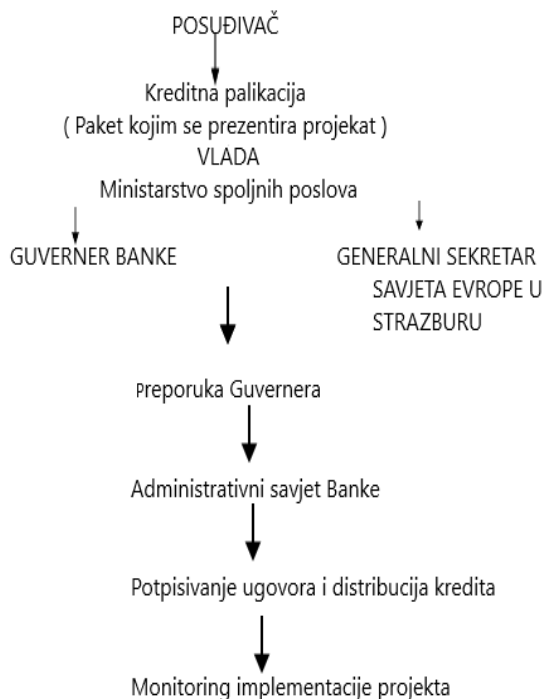
1. Finansiranje , za banku prihvatljivih projekata , posuđivača kada odobreni zajam prethodno korespondira sa zahtjevom za kredit koji se podnosi od strane posuđivača , čiji iznos i namjena moraju biti odobreni od strane Administrativnog savjeta.
2. Zajam, čiji finansijski uslovi se direktno pregovaraju između Banke i korisnika zajma

Ova razlika između projekta i zajma u vezi su sa dva odvojena dijela jednog te istog procesa, poznatog kao «projektni ciklus» u kojem posuđivač podnosi zahtjev za finansiranje CEB-u, prezentuje projekat na procjenu, prima odobrenje za projekat i pribavlja doznake za odnosni zajam.

Postoje tri tipa projekata koje podržava Banka. To su :

- **Individualni projekti (IP)** koji se odnose na jedinstvene projekte na pojedinačnom području aktivnosti
- **Sektorski bazirani projekti (SP)** koji dolaze unutar nacionalnog i regionalnog programa sektorskog razvoja, sačinjen je od nekoliko projektata u jednom području djelovanja,
- **Multi-projektni program (MP)** napravljen od nekoliko projektata ograničenog iznosa, u različitim područjima djelovanja, koji donose koristi većem broju korisnika u zemlji posuđivača

Faze u odobravanju projekta

Projekti koji su u vezi sa podnošenjem zahtjeva (sadrže informacije o svim aspektima projekta i profilu posuđivača) od strane zemlje posuđivača i koji se odobravaju od strane Administrativnog savjeta banke moraju biti procjenjivani po bančnim procedurama. Projektini ciklus za projekte ima sljedeće faze:

1. **Identifikacija** – to je prvi prilaz prema svim elementima projekta da bi se odredilo da li je pogodan za finansiranje, da li je izvodljiv kako u pogledu ciljeva tako u pogledu sredstava kojima se žele dostići.
2. **Procjena** – Projekat, njegovi socijalni ciljevi, finansijska i tehnička izvodljivost je predmet pregleda od strane Administrativnog vijeća .
3. **Odobrenje Administrativnog savjeta** – je nakon pregleda.
4. **Pregovaranje** o okvirnom kreditnom sporazumu - se vrši sa posuđivačem na bazi uslova utvrđenim od strane Administrativnog vijeća .
5. **Monitoring i doznaka** – implementacija projekta i provjera da li se koristi u skladu sa namjenom. Korisnik mora dostavljati kvartalne izvještaje.
6. **Završetak**–koji prati finalni izvještaj posuđivača o svim izvršenim aktivnostima i ciljevima koji su se postigli u skladu sa okvirnim sporazumom.

7. EX-post evaluacija treba da otkrije uticaj i održivost projekta da bi se procjenio kvalitet izvođenja. Banka za to ima posebno odjeljenje gdje nakon evaluacije daje povratnu informaciju o kvalitetu projekata koji su značajni za novi ciklus planiranja aktivnosti i dizajniranje budućih projekata i zajmova.

Postoje i dvije kategorije operacija: zajmovi i garancije.

- **Zajmovi za projekte i programe**, koji se doznaju direktno posuđivačima odgovornim za implementaciju projekta (države, lokalne vlasti) ili finansijskim institucijama kada su projekti grupirani zajedno sa nekoliko korisnika
- **Zajmovna sredstva za kofinansiranje**
- **Zajmovi kao Instrument za finansiranje javnih finansija**
- **Medusektorski programski zajmovi**
- **Garancije** unutar okvira za kreditne operacije koje se izvršavaju putem drugih finansijskih izvora.

Karakteristike CEB zajmova

Odmah nakon što je zajam odobren od strane Administrativnog Savjeta banke, stavlja se na «stok» projekata koji čekaju finansiranje. Korespondente doznake kredita vrše se u nekoliko tranši prema napretku u radovima i nakon što su se ispregovarali finansijski uslovi između banke i posuđivača.

Finansijske karakteristike zajmova koje se direktno pregovaraju sa posuđivačima su u sljedećem :

- a) **Iznos.** Iznos CEB zajma ne može, generalno, da prelazi 50% od ukupnih troškova investicije posuđivača. U nekim situacijama moguće je da finansira i 90% vrijednosti projekta. Radi se o slučajevima zemalja sa teškoćama u borbi protiv siromaštva i zemljama niske stope razvoja. Bosna i Hercegovina je identifikovana kao zemlja korisnik takve mogućnosti kako je naznačeno u Politici zajmova i finansiranja projekata (Loan and Project Financial Policy).
- b) **Rok.** Krediti banke su dugoročni. Period otplate kredita je 15 ili 20 godina sa 5 godina grejs perioda.
- c) **Valuta.** Banka posuđuje u svim valutama . Izbor valute se vrši kod procjene projekta prema preferencijama posuđivača, uslovima na tržištu ili bančinih mogućnosti.
- d) **Kamatna stopa.** Zahvaljujući visokom rejtingu banke ona je sposobna da povuče izvore finansiranja sa tržišta kapitala pod jako povoljnim uslovima. Ona te uslove prenosi i na posuđivače, dodajući malu maržu. Kamatene stope su sa grant elementom. Kao osnovna stopa je tromjesečni ili šestomjesečni EURIBOR plus marža. Subvencija kamatne stope je jedino kod onih projekata koji su u vezi sa prioritetima banke i koji imaju strogi socijalni kontekst. Ona subvencionira kamatu kroz poseban specijalni račun «Selective Trust Account» na koji se od 1995. godine u te svrhe usmjerava dio godišnjeg profita Banke. Sredstvima sa tog računa subvencionira kamatu nastalu povlačenjem sredstava iz kredita koji su ugovoreni sa bankom.

Zemlje članice EU imaju najveće učešće u odobrenim kreditima CEB-a, a najmanje doznake su bile u novoprimiteljne zemlje u EU i zemlje koje su u procesu pridruživanja.

Kapital banke , članstvo i finansijska pozicija BIH

Bosna i Hercegovina je postala članica CEB-a , potpisivanjem Trećeg protokola o saradnji i imunitetima 2003. godine. Nakon potpisivanja tog sporazuma bila je obavezna upisati i uplatiti pozvani dio kapitala koji je alociran od strane Banke. Bosna i Hercegovina je učlanjenjem imala obavezu da uplati 2.272.000 EURa i to za rezerve 1.630.000 EUR i uplaceni pozvani kapital 642.000 EUR .Kapital se uplaćivao sukcesivno u periodu pet narednih godina . prvu ratu 2003 .godine u iznosu 567. 600 uplatile su , prema potpisanom Protokolu , Amabasada Velike Britanije , Švedske i Centralna banka Bosne i Hercegvine .Ostale četiri rate plaćene su iz budžeta Bosne i Hercegovine.

Na dan 31.12 .2023. godine pozvani kapital banke (paid in dio) , opšte rezerve i neto profit iznosi 3.519.574 hiljade EUR . Što se tiče kapitala ukupni upisani kapital je 5.579.046 hiljada EUR . Od toga nepozvani kapital , upisani ali ne plaćeni iznosi 4.954.771 hiljade EUR –a dok pozvani uplaćeni kapital članica iznosi 624.275 hiljade EUR. Opšte rezerve iznose 2.786.051. hiljada EUR. Neto profit je 109.248 hiljada EUR. Kapital banke je podjeljen na 43 zemlje članice,

Kapital Banke je od 1956. godine, kada je osnovana, više puta uvećavan da bi se omogućio razvoj njenih aktivnosti i očuvanje finansijske stabilnosti. Šesto uvećavanje kapitala bilo je odobreno 2011 godine (Rezolucija banke broj 386) , a završilo se do 2012. godine. Paid -in udio koji članica plaća u gotovini u upisanom pozvanom kapitalu Banka je platila za sve članice iz rezervi.

Bosna i Hercegovina koja je članica Banke od 2003.godine. uplatila je početni kapital i prihvatila je šesto povećanje kapitala.

Posljednje sedmo povećanje kapitala je odobreno od Banke Rezolucijom Upravnog odbora 463 (2022) od 02.12.2022. i Rezolucijom 1647 Administrativnog vijeća, a u vezi sa Strategijskim okvirom banke za period 2023-2027. Rok za izjašnjenje članica o prihvatanju povećanja kapitala je bio 30.06.2024.godine i produžavan je jedanput do 31.12.2024.godine . Bosna i Hercegovina je prihvatila sedmo povećanje kapitala u cilju održavanja svoje postojeće kapitalne pozicije u 12.11. 2024.godine. Paid -in udio u upisanom pozvanom kapitalu Banka ovoga puta nije platila iz svojih rezervi prvi put u njenoj istoriji.

Trenutna kapitalna pozicija Bosne i Hercegovine , kao zemlje koja nije još ostvarila članstvo u Evropskoj uniji je sljedeća:

Upisani kapital iznoi	17.207.000 EUR
Nepozvani dio kapitala	14.008.917 EUR
Kapital po pozivu	3.198.083 EUR

Ovakva kapitalna pozicija nosi 0,177 % prava glasanja u organima upravljanja Banke i povezana je sa procentom izloženosti Banke u svojim operacijama u zemlji članici.

Partnerstvo

CEB aktivno saraduje sa drugim finansijskim institucijama, kako bi proširila svoja sredstva za aktivnosti i povećala njihovu dodatnu vrijednost.

Specijalna veza postoji između CEB-a i Evropske komisije tj. Evropske unije jer ona svoje aktivnosti razvija na osnovu okivra i ciljeva koje utvrdi Vijeće Evrope, podržavajući tako prioritete EU.

EU je glavni konstitutivni partner banci. Od EU proširenja sa 15 na 27 zemalja, područje CEB operacija se proširilo. Takođe je izražena bilateralna saradnja , ugovorno utemeljena , sa drugim evropskim finansijskim institucijama Evropskom investicionom bankom (potpisan 2008.godine zajedničku izjavu o saradnji) , Evropskom bankom za obnovu i razvoj .

Sa drugim međunarodnim finansijskim institucijama je potpisala Memorandum o razumijevanju u kojem se nastojalo da privuku druge finansijske institucije prema politikama EU, naročito pomoć zemljama centralne i istočne Evrope i zemljama potencijalnim kandidatima u EU, Rusiji i dr. Tu se može spomenuti saradnja sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD i IDA) , Nordijska investiciona banka (NIB) , Njemačka razvojna banka (KfW) i Mehanizam za evropsku stabilnost (ESM)

CEB participira u programu EU pod nazivom «Investment Project Facility –IPF» za finansiranje projekata infrastrukture u opštinama zemalja Zapadnog Balkana. Kroz IPF finansiraju projekti u oblasti energetskog sektora, transporta i telekomunikacija. Takođe, participira kao posmatrač na sastancima razvojnih komiteta Svjetske banke i MMF-a.

Posebna saradnja je sa Ujedinjenim nacijama tačnije nekim agencijama koje su aktivne u zemljama članicama i to sa UNDP, UNHCR,i UNICEF. Permanentni je posmatrač u UNFCCC.

Saradnja sa donatorima je takođe značajna. 28 zemalja članica CEB-a , dvije zemlje koje nisu članice , Sjedinjene američke države , Ujedinjeno kraljevstvo Velike Britanije kao i Evropska unija , kroz Evropsku komisiju i Evropsku investicionu banku daju dobrinos u CEB Trust fondove. Iz CEB donatorskih sredstava u Bosni i Hercegovini se finansira RHP projekat (Regionalni projekat stambenog zbrinjavanja) kojim se nastoji osigurati stambena rješenja za izbjegle i raseljene osobe u Bosni i Herecegovini i u zemljama okruženja.

1. Dokumenti

Osnovni pravni dokumenti banke

1. [Teći protocol i opšti psoorazum o privilegijama I imunitetima Vijeća Evrope usvojen 1959.godine \(Third Protocol to the general agreement on privileges and immunities of the Council of Europe adopted 1956\)](#)
2. [Statut \(Article of Agreement\)](#)
3. [CEB Strategy 2020-2022](#)
4. [CEB Development Plan 2020-2022](#)

Drugi dokumenti banke

1. [Loan and Project Financing Policy](#)
2. [CEB Handbook for Preparation and Implentation of Project](#)
3. [CEB Loan Regulations \(engleski prevod \)](#)
4. [Procurement Guidelines](#)

Važni dokumenti za BIH

1. [Teći protocol i opšti sporazum o privilegijama I imunitetima Vijeća Evrope usvojen potpisan između VE I BIH /engleski I prevod\)](#)
2. [Izveštaji o poziciji BIH u strukturi kapitala CEB-a](#)

2. Portfolio aktivnih projekata u Bosni i Hercegovini finansiranih od CEB

Iako je BiH relativno nova članica CEB (od 2003.godine) Banka, je imala značajna ulaganja u Bosnu i Hercegovinu i to u one sektore koji su povezani sa dijelom populacije koji je najosjetljiviji na promjene i siromaštvo (izbjegla i raseljena lica, demobilisani borci itd.). Efekti ulaganja u taj sektor su vidljivi kroz podršku izgradnji velikog broja stambenih jedinica, podizanja kvaliteta usluga i uvođenje porodične medicine u zdravstvu, smanjenju fiskalnih izdvajanja za te svrhe. Iako je, stavljajući u kontekst drugih zemalja, učešće BiH u odobrenim i doznačenim sredstvima CEB-a minorno, realno je očekivati da se situacija promjeni kako napredujemo na putu pridruživanja EU gdje će finansiranje socijalnog razvoja postati izražajnije.

Pored ovih direktnih zajmova CEB je u na teritoriji BiH prisutana kroz multi - projekte, koji nisu direktno vezani za zaduživanje BiH niti za izdavanje bilo kakvih garancija. To su projekti koje banke u vidu pozajmica daje svojim partnerskim bankama u BiH, koje su osnov za razvijanje portfolija kredita za finansiranje malih i srednjih preduzeća, opština ili drugih ciljeva, u skladu sa kriterijumima koje CEB navodi u svojim rezolucijama.

1. [Portofolio završenih projekata](#)
2. [Portfolio aktivnih projekata i pozajmica](#)
3. [RHP projekat](#)

3. Aktualna pitanja saradnje:

Banka finansiranjem kontinuirano omogućava da Bosna i Hercegovina riješi pitanja u socijalnom , zdravstvenom sektoru naročito se fokusirajući stvaranje uslova za humano stanovanje izbjeglih I raseljenih lica , socijalne potreba drugih ranjivih grupa u društvu , napore zemlje u sferi rješavanja problema u obalasti migracija, izgradnjom kapaciteta za podizanje zdravstvenih usluga na višem nivou.

